

Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών: 18/2002

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 62/03 σελ. 857

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ – ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΝΑΥΤΙΚΟΙ

Εργατικό ατύχημα ναυτικού. Για την προστασία του ναυτικού που ασθένησε κατά τη διάρκεια της ναυτολογήσεώς του, δεν είναι αναγκαία η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ εργασίας και ασθένειας, σε αντίθεση με τη θεμελίωση της αξιώσεως που απορρέει από εργατικό ατύχημα. Επομένως, ασθένεια που εμφανίσθηκε κατά τη διάρκεια της εργασίας του ναυτικού στο πλοίο, θεωρείται ως απότοκος της εργασίας του σε αυτό. Η αξίωση αποζημίωσης από εργατικό ατύχημα είτε στηρίζεται στο κοινό αστικό δίκαιο είτε στο ν. 551/1915, δεν υπόκειται σε τέλος δικαστικού ενσήμου. Κρίση ότι στην ένδικη περίπτωση δεν αποδείχθηκε ότι η ασθένεια του αποβιώσαντα ναυτικού οφείλετο σε υπαίτια παράβαση των κανονισμών ασφαλείας από πλευράς πλοιάρχου και πλοιοκτήτριας. Απόρριψη της κυρίας βάσεως της αγωγής με την οποία διεκδικείτο πλήρης αποζημίωση κατά τις κοινές περί αδικοπραξίας διατάξεις. Αποδοχή της αγωγής κατά την επικουρική της βάση με την οποία ζητείτο η εκ του ν. 551/1915 αποζημίωση, διότι η εκ του νόμου τούτου ευθύνη του εργοδότη είναι αντικειμενική και συνεπώς δεν απαιτείται η απόδειξη υπαιτιότητάς του. Οι ελληνικές σ.σ.ν.ε. που κυρώνονται με απόφαση του ΥΕΝ και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εφαρμόζονται και σε αλλοδαπούς ναυτικούς χωρίς έρευνα του όρου της αμοιβαιότητας. Απόρριψη και του αγωγικού αιτήματος περί επιδικάσεως χρηματικής ικανοποίησης λόγω ψυχικής οδύνης διότι ο θάνατος του ναυτικού δεν οφείλετο σε υπαιτιότητα του εργοδότη του.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1 και 16 ΚΙΝΔ άρθρα 53, 66, 84 και 106 παρ. 2. Β.δ. της 24.7/25.8.1920. Α.Κ. άρθρα 25, 297, 298, 648 επ., 680, 914 και 932

Πρόεδρος: ο Πρωτοδίκης κ. Γεώργ. Μικρούδης

Δικηγόροι: οι κυρίες Κυριακή Μπάλτα-Παυλάκη, Μαρία Σωτηροπούλου

Από τη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 551/1915, που κωδικοποιήθηκε με το β.δ. 24.7/25.8.1920, ο οποίος διατηρήθηκε σε ισχύ και με την εισαγωγή του Α.Κ., με το άρθρο 38 του Εις.Ν.Α.Κ. και ο οποίος νόμος, κατά το άρθρο 1 εδ. β' και 66 ΚΙΝΔ, είναι εφαρμοστέος και επί των ναυτικών προκύπτει ότι ως ατύχημα εκ βίαιου συμβάντος θεωρείται και ο τραυματισμός ή η ασθένεια, που έχουν ως συνέπεια την ανικανότητα προς εργασία (ή το θάνατο) του ναυτικού και επήλθε σ' αυτόν όχι από βαθμιαία και προοδευτική εξασθένηση και φθορά του οργανισμού τους, ως εκ της φύσεως και του είδους της εργασίας, ή άλλα και ξένα προς αυτήν οργανικά αίτια, άλλα από αιφνίδιο και απρόβλεπτο γεγονός, ξένο προς τον οργανισμό του παθόντος, συνδεόμενο όμως προς την εργασία, ως εκ της εμφανίσεώς του κατά την εκτέλεση ή εξ αφορμής αυτής. Η δεύτερη των περιπτώσεων τούτων συντρέχει, όταν το ατύχημα δεν είναι άμεση συνέπεια της εκτελέσεως της εργασίας, όπως είναι εκείνο που συνέβη εκτός του τόπου και χρόνου εκτελέσεώς της, συνδέεται όμως με αυτή δια σχέσεως αιτίου και αποτελέσματος ως εκ του ότι, λόγω της εργασίας, δημιουργήθηκαν οι ιδιαίτερες εκείνες, αναγκαίες για την επέλευσή του, πραγματικές συνθήκες ο οποίες δεν θα ελάμβαναν ύπαρξη, χωρίς τη συγκεκριμένη εργασία 9Α.Π. 1078/1985 ΕεργΔ 45, 448). Για την προστασία δε του ναυτικού που ασθένησε κατά τη διάρκεια της ναυτολογήσεώς του, δεν είναι αναγκαία η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ εργασίας και ασθένειας, σε αντίθεση με τη θεμελίωση της αξιώσεως που απορρέει από εργατικό ατύχημα. Ασθένεια δηλαδή, η οποία εμφανίσθηκε κατά τη διάρκεια της εργασίας του ναυτικού στο πλοίο, θεωρείται ως απότοκος της εργασίας του σ' αυτό (Εφ.Πειρ. 706/1922 ΕΝΔ 21, 141, Α. Βερνάρδου, Το δίκαιο της ναυτικής εργασίας).

Με την υπό κρίση αγωγή οι ενάγοντες εκθέτουν ότι ο Β.Φ., πατέρας των δύο πρώτων εναγόντων και τέκνο των δύο τελευταίων, ναυτολογήθηκε με σύμβαση ναυτικής εργασίας ως προσοντούχος αρμοστής στο πλοίο Α.Σ., νηολογίου Λεμεσού, κυριότητας της πρώτης εναγομένης, η δε σύμβαση καταρτίσθηκε μεταξύ αυτού και της δεύτερης εναγομένης εταιρείας, διαχειρίστριας του πλοίου, που ενεργούσε ως αντιπρόσωπος του γ' εναγομένου –

εφοπλιστή του πλοίου. Ότι ο μισθός του ανήρχετο μηνιαίως σε 800 δολάρια ΗΠΑ («κλειστά»). Ότι ενώ το πλοίο έπλεε ανοικτά της Νιγηρίας ο Β.Φ. ασθένησε εμφανίζοντας τα συμπτώματα της νόσου της ελονοσίας, ωστόσο ο πλοίαρχος, κατά υπαίτια παράβαση των σχετικών κανονισμών ασφαλείας, υποτίμησε τη σοβαρότητα της καταστάσεως της υγείας και δεν τον οδήγησε προς νοσηλεία στον πλησιέστερο λιμένα του Warri Νιγηρίας, αλλά συνέχισε την πορεία του, σε συνεννόηση και με τον τρίτο εναγόμενο. Ότι τελικώς ο ασθενής μεταφέρθηκε στις 8.7. 1998 σε νοσοκομείο του Cape Town της Ν. Αφρικής, με καθυστέρηση όμως 8-9 ημερών, που απέβησαν κρίσιμες για την κατάσταση της υγείας του, διότι τελικώς (αυτός) εξέπνευσε στις 2.8.1998. Ότι ο αποβιώσας, ηλικίας 46 ετών, κατά την ημέρα θανάτου του, απέστειλε μηνιαίως, ποσό 250 δολαρίων ΗΠΑ, ως συμμετοχή του στα έξοδα συντήρησης της πρώτης ενάγουσας (θυγατέρας του) και 100 δολάρια ως βοήθεια στα έξοδα σπουδών του δεύτερου ενάγοντος (υιού του), τα ποσά δε αυτά θα συνέχιζε να αποστέλλει για 13 και 5 έτη αντιστοίχως. Ότι εφαρμοστέο δίκαιο στην επίδικη σχέση τυγχάνει το ελληνικό. Ζητούν δε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να τους καταβάλουν, ευθυνόμενοι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον: Α) για την πρώτη ενάγουσα: 1) ποσό 39.000 δολαρίων ΗΠΑ, ως αποζημίωσή της, λόγω της στέρησης του ποσού των 250 δολαρίων ΗΠΑ, που θα συνεισέφερε ο πατέρας της για το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα και 2) ποσό 40.000.000 δραχμών, ως αποζημίωση, λόγω της ψυχικής οδύνης που υπέστη από το θάνατο του πατέρα της, Β) για τον δεύτερο ενάγοντα: 1) ποσό 6.000 δολαρίων ΗΠΑ, που θα συνεισέφερε ο πατέρας του για το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα και 2) ποσό 40.000.000 δραχμών, ως αποζημίωση λόγω ψυχικής οδύνης, 3) ποσό 20.000.000 δραχμών σε κάθε ένα από τους λοιπούς ενάγοντες, ως αποζημίωση λόγω της ψυχικής οδύνης, που υπέστησαν από το θάνατο του υιού τους. Άλλως σε περίπτωση που ήθελε θεωρηθεί ότι ο θάνατος του συγγενούς τους δεν οφείλεται σε παράβαση των κανονισμών ασφαλείας από πλευράς των εναγομένων, ζητούν να τους καταβληθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 3 ν. 551/1914 αποζημίωση, ήτοι συνολικό ποσό 9.036.405 δραχμών, κατανεμόμενο κατά ποσοστό $\frac{3}{4}$ στην πρώτη ενάγοντα, κατά τα ειδικότερα στην αγωγή εκτιθέμενα (ως προ το ύψος του μισθού του θανόντος και τον τρόπο υπολογισμού της αποζημίωσης) πλέον των προαναφερθέντων ποσών χρηματικής ικανοποίησης. Άλλως δε επικουρικώς στην περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι εφαρμοστέο δίκαιο τυγχάνει το κυπριακό, να καταβληθεί στους δύο πρώτους ενάγοντες κατ' ισομοιρίαν το ποσό των 18.780.000 δραχμών, κατ' εφαρμογήν της οικείας σ.σ.ε. της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ζητούν τέλος η απόφαση που θα εκδοθεί να κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή και να επιδικασθούν οι εναγόμενοι στη δικαστική τους δαπάνη.

Με το περιεχόμενο και τα αιτήματα αυτά η αγωγή αρμοδίως εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του δικαστηρίου τούτου (άρθρα 14, 16, αριθμ. 2, 22, 25 παρ. 2, 33, 74 Κ.Πολ.Δ.), κατά την εδική διαδικασία των εργατικών διαφορών (άρθρο 663 επ. ΚπολΔ, 82 ΚΙΝΔ), ενώ το δικαστήριο τούτο έχει τη διεθνή δικαιοδοσία προς εκδίκαση της αγωγής, αφού είναι κατά τόπο αρμόδιο (άρθρο 3 Κ.Πολ.Δ.). Εφαρμοστέο δίκαιο, κατά το άρθρο 25 Α.Κ., είναι το δίκαιο της χώρας, με το οποίο η σύμβαση συνδέεται στενότερα, και το οποίο, σύμφωνα με τα όσα ιστορούνται στην αγωγή, είναι το ελληνικό δίκαιο (Σ. Βρέλλη, *Ιδιωτ. Διεθνές Δίκαιο*, σελ. 121-122, Θαν. Αλυκάτορα, *Εφαρμοστέο δίκαιο και δικαιοδοσία στη σύμβαση ναυτικής εργασίας*, σελ. 52 επ). Βέβαια το πλοίο φέρει σημαία Κύπρου, η οποία όμως είναι «σημαία ευκαιρίας» (βλ. Θαν. Αλυκάτορα, *ό.π.* σελ. 26, με παραπομπή στην έκθεση της Διεθνούς Οργανώσεως Εργασίας για τα κράτη με «σημαίες ευκαιρίας», πρβλ. Ολ.Α.Π. 47/1987 ΕΝΔ 1987, 385), ενώ η δεύτερη εναγόμενη διατηρεί το κυριότερο υποκατάστημά της στην Καλλιθέα Αττικής όπου και η κατοικία του τρίτου εναγομένου, απ' όπου εγένετο η διαχείριση του πλοίου, και ανεπτύσσετο το σύνολο σχεδόν της δραστηριότητάς της, τα δε μέλη του Δ.Σ. αυτής είναι έλληνες οι λογαριασμοί μισθοδοσίας είναι οι τυποποιημένοι δίγλωσσοι (ελληνικά – αγγλικά), που απαντώνται σε όλα σχεδόν τα ελληνικά πλοία. Εξάλλου, από τη στιγμή που και στη σύμβαση εργασίας αναγράφεται ότι η διεύθυνση της δεύτερης εναγομένης είναι στην Καλλιθέα Αττικής, χωρίς αναφορά για την έδρα της εταιρείας στον Παναμά, είναι εύλογο ότι ο προσληφθείς ναυτικός εξέλαβε ότι η εργοδότηρια εταιρεία («το αφεντικό») είναι ελληνική. Άλλωστε το ελληνικό δίκαιο επικαλούνται ευθέως και οι εναγόμενοι (βλ. Εφ.Πειρ. 344/2000, Μ.Πρ.Πειρ. 3433/2000 ΔΕΕ 2000, 983) στο

σύνολο σχεδόν της έννομης σχέσης, πλην βεβαίως του ζητήματος της ικανότητας δικαστικής παραστάσεως και ενεργητικής νομιμοποίησεως της πρώτης ενάγουσας, ανήλικης θυγατέρας του θανόντος, όπου εφαρμοστέο είναι το ρωσικό δίκαιο, εφόσον η ίδια και οι δύο γονείς της ήταν ρωσικής υπηκοότητας, το οποίο ορίζει ότι οι ανήλικοι (κάτω των 18 ετών) εκπροσωπούνται δικαστικά από τους γονείς τους, που δικαιούνται να αρχίζουν δίκες για λογαριασμό των ενηλίκων τέκνων τους (άρθρο 48 του 5^{ου} κεφαλαίου) ρωσικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, προσκομιζόμενο σε επίσημη μετάφραση από τους ενάγοντες). Η αγωγή είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 53, 84, 106 παρ. 2 ΚΙΝΔ, 297, 298, 299, 914 επ., 928, 932, 648 επ., 680, 481, 482 Α.Κ., 1 επ. ν. 551/1915 (επικουρική βάση), σε συνδ. με σ.σ.ν.ε. πληρωμάτων φορτηγών πλοίων άνω των 4.500 D.W έτους 1998, κυρωθείσα με την ν.α. 2324/2.1.1998 ΕΝ (ΦΕΚ Β', 785, 24.7.1998), 176, 907, 908 Κ.Πολ.Δ., όσον αφορά το ελληνικό δίκαιο και στην προαναφερθείσα διάταξη του Ρωσικού Κ.Πολ.Δ. σχετικά με το ως άνω θέμα. Πρέπει επομένως να ερευνηθεί περαιτέρω η ουσιαστική βασιμότητα της αγωγής δεδομένου ότι δεν απαιτείται για τη συζήτησή της η καταβολή τέλους δικαστικού ενσήμου, καθώς πρόκειται για αποζημίωση από εργατικό ατύχημα, είτε αυτή στηρίζεται στο κοινό αστικό δίκαιο είτε στον κ.ν. 551/1915 (Μ.Πρ.Πειρ. 196/1999 ΕΝΔ 27, 313, Ντάσιου, Εργατ.Δικον. Δίκαιο. τ. Α/Ι, σελ. 464, βλ. όμως και Μ.Πρ.Θεσ. 15260/1997 ΔΕΝ 53, 1033, κατά την οποία η αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ψυχικής οδύνης από εργατικό ατύχημα, που στηρίζεται στις διατάξεις του Α.Κ., υπόκειται σε δικαστικό ένσημο).

Από την εκτίμηση όλων ανεξαιρέτως των εγγράφων (...) αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

Δυνάμει συμβάσεως ναυτικής εργασίας, διάρκειας εννέα μηνών, που καταρτίστηκε στις 16.1.1998 στην πόλη Γκντύνια της Πολωνίας μεταξύ της δεύτερης εναγομένης ως αντιπροσώπου της πρώτης εναγομένης και του Β.Φ., ρώσου υπηκόου, ο τελευταίος προσελήφθη ως προσοντούχος αρμοστής στο υπό σημαία Κύπρου φορτηγό πλοίο Α. C., κυριότητας της πρώτης εναγομένης. Το πλοίο απέπλευσε από την παραπάνω πόλη στις 28.2.1998 και, αφού προσέγγισε διάφορα λιμάνια στα μέσα Μαΐου προσόρμισε στο Λάγκος της Νιγηρίας. Εν όψει της αφίξεως σε περιοχή που ενδημεί η νόσος της ελονοσίας, ο πλοίαρχος του πλοίου είχε ζητήσει και είχε εφοδιασθεί ήδη από τον Απρίλιο του 1998 με 500 δισκία αντιελονοσιακών χαπιών (βλ. το από 30.3.1998 τηλετύπημα προς τη δεύτερη εναγομένη), τα οποία άρχισαν να χορηγούνται στο προσωπικό του πλοίου. Το πλοίο παρέμεινε σε λιμένες της Νιγηρίας έως τις 25.6.1998, οπότε αναχώρησε για τις Ινδίες. Στις 5.7.1998 και ενώ το πλοίο ήταν εν πλω, ο Φ. αισθάνθηκε γενική αδιαθεσία και εμφάνισε υψηλό πυρετό (39° C). Αυτή ήταν η πρώτη ημέρα που ο Φ. παραπονέθηκε για την υγεία του (βλ. σχετικό απόσπασμα από ημερολόγιο πλοίου). Ο πλοίαρχος τον απάλλαξε από τα καθήκοντά του και του χορήγησε ασπιρίνες και βιταμίνη C. Την επομένη ημέρα, επειδή η κατάσταση της υγείας του δεν βελτιώθηκε, του χορήγησε αντιβίωση, ο δε ασθενής εμφάνισε αισθητή βελτίωση και η θερμοκρασία του επανήλθε στα φυσιολογικά επίπεδα. Από το μεσημέρι όμως της 7.7.1998 η υγεία του επιδεινώθηκε εκ νέου και ο πλοίαρχος με τηλετύπημά του προς τη διαχειρίστρια εταιρεία (προσκομίζεται από τους εναγόμενους) γνωστοποίησε το ιστορικό της ασθένειάς του Φ. και ότι από συμπτώματα που εμφανίζει ο ασθενής είναι πιθανόν να έχει προσβληθεί από ελονοσία ή να έχει προβλήματα στο ήπαρ πράγμα που καταρρίπτει τους αγωγικούς ισχυρισμούς ότι ο πλοίαρχος δεν θεώρησε ως πιθανή την προσβολή του ασθενή από ελονοσία. Γνωστοποίησε επίσης ότι δεν μπορεί να συνεχίσει το ταξίδι καθώς και την πρόθεσή του να τον οδηγήσει σε γιατρό στο Cape Town της Νοτίου Αφρικής. Πράγματι στις 8.7.1998 ο Φ. απεστάλη σε νοσοκομείο της παραπάνω πόλης, όπου κατ' αρχάς διαπιστώθηκε ότι πάσχει από ίκτερο και μετά από ειδικές εργαστηριακές εξετάσεις ότι πάσχει από οξεία ελονοσία και μεταφέρθηκε σε μονάδα εντατικής θεραπείας. Παρά τη σημαντική βελτίωση της υγείας του περί τα μέσα Ιουλίου (βλ. το με ημερομηνία 18.7.1998 σήμα του J.H., προς τη δεύτερη εναγομένη), αυτή επιδεινώθηκε εκ νέου και τελικώς αυτός απεβίωσε στις 2.8.1998. Η ασθένεια του ανωτέρου εργαζομένου από ελονοσία και ο εξ αυτής θάνατός του είναι αναμφισβήτητα απότοκος της εργασίας του αφού αυτή εμφανίσθηκε κατά τη διάρκεια της εργασίας του στο πλοίο, σύμφωνα με τα εκτεθέντα ση μείζονα σκέψη της παρούσης (βλ. σχετικά με ασθένεια ναυτικού από ελονοσία

και τις Α.Π. 164/1986 ΕΝΔ 15, 81, Εφ.Πειρ. 699/1983 ΕΝΔ 12, 260). Οι ενάγοντες ισχυρίζονται περαιτέρω ότι η ασθένεια του συγγενούς τους οφείλεται σε υπαίτια παράβαση των κανονισμών ασφαλείας από πλευράς πλοίαρχου και των εναγομένων, αφού: α) ο μεν πλοίαρχος δεν φρόντισε να υπάρχουν αντιελονοσιακά φάρμακα στο πλοίο, β) δεν μερίμνησε για την προσαγωγή του σε λιμάνι της Νιγηρίας, ενόσω το πλοίο βρισκόταν ακόμη στη χώρα αυτή και γ) ο εφοπλιστής (γ' εναγόμενος) δεν έδινε την άδεια για αλλαγή απόπλου και επιστροφή στο λιμάνι Γουόρι της Νιγηρίας. Οι ισχυρισμοί όμως αυτοί (το βάρος αποδείξεως των οποίων φέρουν οι ενάγοντες) δεν επιβεβαιώνονται από κανένα αποδεικτικό μέσο αφού όπως προελέχθη οι ενάγοντες δεν εξέτασαν μάρτυρα ούτε προσκόμισαν ένορκη βεβαίωση, που να επιβεβαιώνει κάτι από τα ανωτέρω. Αντίθετα, αποδείχθηκε ότι το πλοίο ήταν εφοδιασμένο με τα απαραίτητα αντιελονοσιακά χάπια και εντομοαπωθητικά έλαια 9βλ. το υπ' αριθμ. 208/3.4.1998 τιμολόγιο πώλησης του φαρμακείου Π. – Κ. ΟΕ προς τη δεύτερη εναγομένη), τα οποία χορηγήθηκαν στο προσωπικό (βλ. τις ως άνω τέσσερις ένορκες βεβαιώσεις, όπου καταθέτουν τέσσερα μέλη του πληρώματος κατά το επίδικο χρονικό διάστημα ήτοι οι Α.Κ., Β.Β., Ε.Μ., και Π.Κ.). Άλλωστε και ο εξετάσας (στη Ν. Αφρική) τον ασθενή ιατρός Δρ Ν.Γ. αναφέρει στην από 14.7.1998 επιστολή του προς τον Δρα G.G., σχετικά με το ιστορικό του ασθενούς, ότι αυτός προφανώς («apparently») πήρε αντιελονοσιακά χάπια για προφύλαξη (χλωροκίνη – που αναφέρεται και στον ιατρικό οδηγό του πλοίου). Οι ενάγοντες ισχυρίζονται περαιτέρω ότι η μορφή ελονοσίας που προσέβαλε τον συγγενή τους (τύπου *plasmodium falciparum*) είναι πλέον ανθεκτική στο φάρμακο της χλωροκίνης και ότι θα έπρεπε να λάβει και άλλα εναλλακτικά φάρμακα κατά την παραμονή του στο πλοίο, προσκομίζουν δε σχετικώς, (σε μετάφραση) το βιβλίο Ιατρικής Μικροβιολογίας των ιατρών D. Greenwood, R. Slack και J. Peutherer, που αναφέρει ότι ναι μεν μέχρι πρόσφατα η τυποποιημένη θεραπεία κατά της ελονοσίας τύπου *falciparum* ήταν η χορήγηση χλωροκίνης, σκοπιμότερη όμως είναι πλέον η χορήγηση κινίνου, λόγω ανθεκτικότητας της τελευταίας στο πρώτο ως άνω φάρμακο.

Παραβλέπουν όμως (οι ενάγοντες) ότι ο πλοίαρχος δεν μπορεί εκ των πραγμάτων να έχει ειδικές ιατρικές γνώσεις, σε σημείο ώστε να μπορεί να επιλέγει διαγιγνώσκει τον ακριβή τύπο της ασθένειας της ελονοσίας και να τροποποιεί τη φαρμακευτική αγωγή, λόγω ανθεκτικότητας του μικροβίου. Επίσης, όσον αφορά τον αγωγικό ισχυρισμό περί καθυστέρησης προσεγγίσεως στον πλησιέστερο λιμένα, αποδείχθηκε ότι το πλοίο είχε αποπλεύσει από τη Νιγηρία ήδη από τις 25.6.1998 (βλ. την ένορκη βεβαίωση του Ε.Μ) και όταν εκδηλώθηκε η ασθένεια δεν ήταν σκόπιμη η επιστροφή του πλοίου στη Νιγηρία, διότι το πλοίο έπλεε ανοικτά της Ναμίμπια και συνεπώς προσφορότερη ενέργεια ήταν η προσαγωγή του σε λιμάνι της Νοτίου Αφρικής, κράτος που είναι σε θέση να παράσχει ικανοποιητική ιατρική περίθαλψη, αφού στις ακτές του κράτους της Ναμίμπια δεν υπάρχουν οργανωμένοι λιμένες (βλ. προσκομιζόμενο χάρτη), πιθανότατα δε ούτε νοσοκομεία που να παρέχουν ένα στοιχειώδες επίπεδο νοσηλείας καθώς το κράτος αυτό μαστίζεται από χρόνιες εμφύλιες ένοπλες συγκρούσεις. Εξάλλου και κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, από τη στιγμή που το πλοίο προσέγγισε το λιμάνι Cape Town στις 8.7.1998, θα ήταν εκ των πραγμάτων αδύνατο στις 5.7.1998 όταν εκδηλώθηκε για πρώτη φορά η ασθένεια του F., να ευρίσκετο στα ανοιχτά της Νιγηρίας. Επομένως, η κυρία βάση της αγωγής, με την οποία διεκδικείται πλήρης αποζημίωση, κατά τις κοινές περί αδικοπραξίας διατάξεις του Α.Κ. (Α.Π. 1117/1986 ΕεργΔ 46, 71, Α.Π. 762/1983 ΕεργΔ 43, 64), απορριπτέα τυγχάνει ως κατ' ουσίαν αβάσιμη. Αντίθετα η επικουρική βάση της αγωγής που στηρίζεται στο ν. 551/1915 πρέπει να γίνει δεκτή, κατά το μέρος που διώκει την καταβολή της προβλεπόμενης αποζημίωσης, αφού η ευθύνη του εργοδότη που καθιερώνεται με το νόμο αυτό είναι αντικειμενική και επομένως δεν χρειάζεται απόδειξη υπαιτιότητας από πλευράς του τελευταίου (Καρακατσάνη, Ατομικό Εργατικό Δίκαιο, έκδ. 1995, σελ. 355-356). Συνεπώς οι δύο πρώτοι των εναγόντων δικαιούνται κατά το άρθρο 4 παρ. 5 του ως άνω νόμου ως αποζημίωση μισθούς πέντε ετών και ειδικότερα (...). Σημειώνεται ότι ο υπολογισμός του μηνιαίου μισθού έγινε όχι με βάση την ατομική σύμβαση ναυτικής εργασίας, που προέβλεπε μηνιαίο μισθό 800 δολαρίων ΗΠΑ, αλλά με βάση την προαναφερθείσα ελληνική σ.σ.ν.ε. (δοθέντος ότι περιέχει ευμενέστερες από την πρώτη διατάξεις για το μισθωτό), αφού οι σ.σ.ν.ε. που κυρώνονται με απόφαση του ΥΕΝ και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως θέτουν κανόνες δικαίου και

δεσμεύουν όχι μόνο τους Έλληνες αλλά και τους ξένους πλοιοκτήτες όταν τα μέρη έχουν υποβληθεί στο ελληνικό δίκαιο ή όταν αυτό εφαρμόζεται στη σύμβαση σύμφωνα με το άρθρο 25 Α.Κ. (Ολ.Α.Π. 47/1987 ΕΝΔ 15, 385). Συνεπώς και οι ελληνικές σ.σ.ν.ε. εφαρμόζονται και σε αλλοδαπούς ναυτικούς χωρίς έρευνα του όρου της αμοιβαιότητας (Εφ.Πειρ. 37/1998 ΕΝΔ 26, 382). Η πρόβλεψη του κ.ν. 551/1915, όπως τροποποιήθηκε με ν.δ. 10/24.1.1993, σχετικά με τις προϋποθέσεις εφαρμογής του και σε αλλοδαπούς εργαζόμενους ότι εφόσον δια συμβάσεως μετά της πολιτείας του αλλοδαπού, συναπτόμενης υπό τον όρο της αμοιβαιότητας, μπορούν να αναγνωρισθούν υπέρ του αλλοδαπού, για τις περιπτώσεις των αριθμών 3, 4 και 5 του άρθρου 3, όμοια προς τούτο δικαιώματα, καλύπτεται εν προκειμένω, διότι μεταξύ της Ελλάδος και ε.σ.σ.δ. (διάδοχο κράτος στα δικαιώματα και υποχρεώσεις της οποίας είναι πλέον η Ρωσική Ομοσπονδία) υπεγράφη την 21.5.1981 συμφωνία, κυρωθείσα με το ν. 12142/1982 (ΦΕΚ 44, 6.4.1982), που προβλέπει ότι οι πολίτες του ενός συμβαλλόμενου μέρους, έχουν την ίδια νομική προστασία με τους πολίτες του άλλου μέρους, που αφορούν ατομικά δικαιώματα στην επικράτεια του άλλου συμβαλλόμενου μέρους. Επομένως, πληρούται ο όρος της αμοιβαιότητας που θέτει ο ν. 551/1915, ενώ εξάλλου το άρθρο 11 του ρωσικού νόμου περί προστασίας της εργασίας (προσκομίζεται σε επίσημη μετάφραση από τους ενάγοντες) προβλέπει αντίστοιχη με την ημεδαπή διάταξη, αφού ο εργοδότης έχει υποχρέωση, ανεξαρτήτως υπαιτιότητας, να αποζημιώσει οικογένεια του θανόντος κατά την εργασία εργαζομένου, με ποσό όχι μικρότερο των μισθών 5 ετών. Αντίθετα, ως προς το περαιτέρω προβαλλόμενο αγωγικό αίτημα για καταβολή ποσού 40.000.000 δραχμών σε κάθε ένα από τους δύο πρώτους ενάγοντες και 20.000.000 δραχμών σε κάθε ένα από τους δύο τελευταίους, ως χρηματική ικανοποίηση για την ψυχική οδύνη, που υπέστησαν από το θάνατο του συγγενούς τους (που κατά τα εκτιθέμενα στην αγωγή οφείλεται σε αμέλεια των εναγομένων), αυτό πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμο, διότι ναι μεν μπορεί να επιδικασθεί χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης και στην περίπτωση της επιλογής από τον δικαιούχο της αποζημίωσης του ν. 551/1915 (Καρακατσάνη, ό.π., σελ. 355), ωστόσο για την επιδίκασή της απαιτείται να μην οφείλεται το ατύχημα σε τυχαίο και απρόβλεπτο γεγονός, αλλά υπάρχει ευθύνη του εργοδότη, έστω υπό τη μορφή πταίσματος (Ντάσιου, ό.π., σελ. 460), που όμως δεν υπάρχει στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με τα όσα προεξετέθησαν.

Υπόχρεοι προς καταβολή της ως άνω επιδικασθείσης αποζημίωσης, εις ολόκληρον ευθυνόμενοι, είναι η μεν πρώτη ως κυρία του πλοίου κα το τρίτος ως εφοπλιστής, ο οποίος το εκμεταλλευόταν τυπικά μεν επ' ονόματι της κυρίας εταιρείας, στην πραγματικότητα όμως για δικό του λογαριασμό, μέσω της πρώτης εναογμένης εταιρείας, ως κυρίας του πλοίου, αντιπρόσωπος της οποίας ήταν η δεύτερη εναγομένη εταιρεία, ως κυρίας του πλοίου, αντιπρόσωπος της οποίας ήταν η δεύτερη εναγομένη, που όμως στην πραγματικότητα δεν ανέπτυσε δική της συναλλακτική οργάνωση και δραστηριότητα αλλά ενεργούσε κατ' εντολή και προς αποκλειστικό όφελος του τρίτου εναγομένου, έχοντας έτσι δημιουργήσει «εν τοις πράγμασι» εφοπλισμό (Μ. Πρ.Πειρ. 1656/1995 ΕΝΔ 24, 255, βλ. όμως και Εφ.Πειρ. 1605/1988 ΕΝΔ 17, 514). Η κρίση αυτή του δικαστηρίου ενισχύεται από τις με ημερομηνία 1.12 και 2.12.2000 βεβαιώσεις του ναυτικού πράκτορα στη Λευκωσία Π.Ζ., σύμφωνα με την οποία, ύστερα από έρευνα των κυπριακών νηολογίων, το επίδικο πλοίο Α.Σ., πωλήθηκε από την εταιρία D.N. S.A., την οποία εκπροσώπησε κατά την πώληση ο τρίτος εναγόμενος, στην πρώτη εναγομένη, της οποίας κύριος μέτοχος είναι ο τρίτος εναγόμενος, στην πρώτη εναγομένη, της οποίας κύριος μέτοχος είναι ο τρίτος εναγόμενος, ενώ από τα κυπριακά μητρώα εταιρειών, προκύπτει ότι διευθυντές και εκπρόσωποι της πρώτης εναγομένης είναι ο τρίτος εναγόμενος και σύζυγος του Ε.Ν., οι οποίοι είναι αντίστοιχως πρόεδρος και ταμίας του Δ.Σ. της δεύτερης εναγομένης εταιρείας. Άλλωστε η διεύθυνση του υποκαταστήματος της δεύτερης εναγομένης ταυτίζεται με αυτή της κατοικίας του τρίτου εναγομένου. Αντίθετα, απορριπτέα ως κατ' ουσίαν αβάσιμη τυγχάνει η αγωγή κατά το μέρος που στρέφεται κατά της δεύτερης εναγομένης, διότι προϋπόθεση για την ίδρυση εκ του νόμου (ν.762/1978) ευθύνης του αντιπροσώπου στην Ελλάδα πλοιοκτήτη ή εφοπλιστή, για τις εκ της συμβάσεως ναυτολογήσεως απαιτήσεις, είναι η σύναψη της επίμαχης συμβάσεως στην Ελλάδα. Εν προκειμένω όμως από τις αποδείξεις προέκυψε ότι η σύμβαση καταρτίστηκε στην Πολωνία

και όχι στην Ελλάδα και συνεπώς δεν δημιουργείται τέτοια ευθύνη (Εφ.Πειρ. 780/1994 ΕεργΔ 55, 165).

Κατ' ακολουθίαν όλων των ανωτέρω πρέπει να απορριφθεί η υπό κρίση αγωγή: α) στο σύνολό της ως προς τη δεύτερη εναγομένη, β) ως προς την κυρία βάση της για όλους τους ενάγοντες και γ) να γίνει εν μέρει δεκτή κατά την επικουρική ως προς τους δύο πρώτους ενάγοντες και κατά το μέρος που στρέφεται κατά των πρώτης και τρίτου εναγόντων. Όσον αφορά το αίτημα για την κήρυξη της απόφασης προσωρινά εκτελεστής, το δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι οι οποίοι επιβάλλουν την προσωρινή εκτελεστότητα και ότι η καθυστέρηση στην εκτέλεση είναι δυνατόν να προκαλέσει σημαντική ζημία στα συμφέροντα των εναγόντων (Κ.Πολ.Δ. 908 παρ. 1 ε') και γι' αυτό το σχετικό αίτημα πρέπει να γίνει δεκτό κατά τα αναφερόμενα στο διατακτικό ποσά. Η δικαστική δαπάνη των διαδίκων πρέπει να συμψηφισθεί, αφενός μεν λόγω της μερικής νίκης και ήττας των δύο πρώτων εναγόντων και του πρώτου και του τρίτου των εναγομένων, αφετέρου λόγω της εύλογης αμφιβολίας των δύο τελευταίων εναγόντων (Κ.Πολ.Δ. 178, 179) ως προς την έκβαση της δίκης, λόγω της πλοκής των ανακυψάντων νομικών ζητημάτων και των αντικρουόμενων στη θεωρία και νομολογία απόψεων.